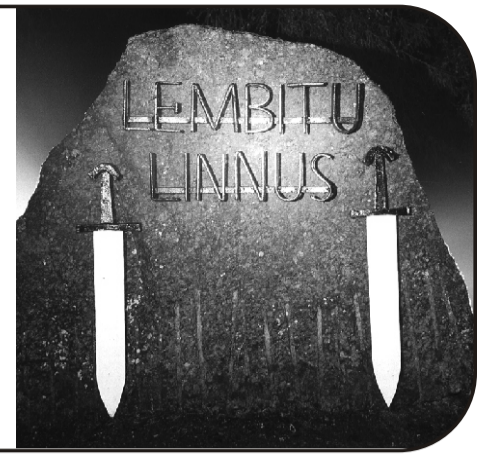

Suure-Jaani
valla
ajaleht

Nr 1 (106)
Jaanuar 2009

LEOLE

JAAANUAR Aastal 2009

Aasta 2008 on ajalooks saanud.

Mis jäi sellest aastast meelde?

Et see oli valla jaoks erakordselt hea aasta. Kõige suurem ettevõtmine oli Olustvere uue lasteaia ehituse alustamine. Lisaks teede remontimisele-hooldamisele ehitati ka uusi teid-tänavaid. Suurimaks tööks kergliiklustee Suure-Jaanist Kõidamale. Üle kolme miljoni krooni valla raha kulus koolide, lasteaedade ja kultuuriasutuste remondiks.

Toimus ka rida suuremaid kultuuriüritusi. Juba 11. korda üks meie esinduslikumaid ettevõtmisi - Suure-Jaani Muusikafestival, teist korda valla laulu- ja tantsupidu, traditsiooniline Viljandimaa kooride päev Hüpasaares, maakonna puhkpillimuusika päev - seegi juba kolmandat korda Suure-Jaanis, pargipidu, Rukkimaarjapäev. Kolmandat aastat osalesime rahvusvahelises projektis Rahvusvaheline noorte puhkpilliorkester Wersalinka, kus peale meie on osavõtjaid veel Poolast, Valgevenest ja Ukrainast. 2008. aastal korraldasime esimest korda orkestri harjutuslaagri Suure-Jaanis. Sel aastal on plaanis projekti laiendada ning kaasata orkestri töösse ka neid meie valla lapsi, kes õpivad puhkpillimängu Viljandi Muusikakoolis. Loodame nendest tulevikus oma orkestrile juurdekasvu.

Traditsiooniliselt viisime külakosti ka oma sõpradele. Nii esines Soomes Ulvila linna päevadel ja Jokioise vallas segarahvatantsurühm Oerutajad ning Poolas Hajnowka linna päevadel meesansambel Pange Poisid. Meie laulu- ja tantsupeol ning pargipeol osalesid aga külalised - tantsijad ja lauljad Hajnowka kultuurimajast.

Kultuuriürituste läbiviimiseks kirjutati hulk projekte, millest paljud ka rahastamist leidsid. Suuremad toetajad olid Eesti Kultuurkapital ja Hasartmängumaksu Nõukogu. Muusikafestivali tarbeks saadi erinevate projektidega pea kakssada viiskümmend tuhat krooni, millele lisandus kolmsada kuuskümmend viis tuhat krooni Kultuuriministeeriumilt Lõhavere linnamäel toimunud kontsertide korraldamiseks. Vallavalitsuse koordineeritavate ürituste - suuremad neist laulu- ja tantsupidu ning Wersalinka laager ja kontserdid - tarbeks saadi projektidega üle saja neljakümne tuhande krooni. Suure-Jaani Kultuurimaja sai ringide töö toetuseks ja erinevate ürituste läbiviimiseks pea seitskümmend tuhat krooni. Kokku lisandus nii valla eelarve summadele kultuuriürituste tarbeks üle kaheksasaja tuhande krooni.

Ka 2009. aastal on plaanis kõiki traditsioonilisi ettevõtmisi jätkata. 12. muusikafestival toimub 17.-23. juunil, rahvusvahelise noorte puhkpilliorkestri Wersalinka kontsert 16. augustil. Lauljate ja tantsijate suurimaks väljakutseks on sel aastal aga 2.-5. juulil Tallinnas toimuv Laulu- ja Tantsupidu ÜhesHingamine. Loodame, et juba jaanuaris algavatel ülevaatus- ja lunastavatel sinna pääsu võimalikult paljud meie valla lauljad ja tantsijad. Hoia me kõigile põialt! Selle aasta suurimaks isetegevuslaste ülesastumiseks vallas on aga 20. veebruaril Vastemõisa Rahvamajas toimuv kontsert - kus antakse üle ka valla 2008. aasta kultuuripreemiad.

Tore on seegi, et valla ametnike ja töötajate, volikogude liikmete ning kolmanda sektori tegijate kõrval said 2008. aastal koolitust ka Leolesse kirjutajad. Loodetavasti on võimalik taolisi koolitusi tulevikuski jätkata ja see läbi ka uusi inimesi lehte kirjutama saada.

Täitugu aastal 2009 võimalikult paljud teie soovid!

Leili Kuusk
leili@suure-jaani.ee

Parimat, mida aastal 2009 on pakkuda!

Järjekordne aasta - seekord 2008 - on minevikuks saanud. Nii nagu igal aastal - sündis uusi ilmakodanikke, keegi läks igaviku teele; oli õnnestumisi ja viltuminekuid, lootuste täitumisi ja unistuste purunemisi. Läänud aasta tõi kõigile maailma inimestele arusaamise, et kogu aeg ei saa asjad paremaks minna ja majandus lõputult kasvada. Nii nagu merel on tõusud ja mõõnad, nii on see ka inimeste elus ja majanduses.

Heade aegade harjutakse kiiresti ning tihti muututakse ka mugavaks, mõttelaisaks ja isekaks, sest kõik tundub kuidagi iseenesest laabuvat. Loodetavasti paneb olude muutumine meid natuke rohkem arutlema, koostööd tegema, säästlikumalt majandama ja mõtlema asjadele, mis on elus olulised ning meie edasikestmiseks vajalikud.

Suure-Jaani vald sai eelmisel aastal hakkama. Eelarvesse laekus raha kavandatust enam, tehti plaanitud investeeringuid ning tagati valla ja tema allasutuste igapäevane toimimine. Kehtestati valla üldplaneering, täiendati valla arengukava, alustatud on 2009. aasta eelarve koostamist.

Murekohaks on jätkuvalt valla elanike arvu vähenemine ja vähenenud areng ettevõtluse alal ehk uute töökohtade nappus.

2009. aasta saab tõsiseks proovikiviks nii riikidele, rahvastele, kui ka omavalitsustele, inimestele. Hakkama saavad need, kes näitavad üles leidlikkust, kokkuhoidlikkust ja koostöövõimet. Kindlasti tekib juurde ka inimesi, kes vajavad rohkem hoolitsust ja mõistmist toimetulekuks.

Kuuleb see, kes kuulab;

Näeb see, kes vaatab.

Hoolimist ja mõistmist soovides

Arnold Pastak
Suure-Jaani Vallavolikogu
esimees

Head Suure-Jaani valla elanikud. Möödunud on jälle üks tööne aasta. Loodan, et tunneme ennast juba ühe pere liikmetena ja suuremad hirmud ühinemise tagajärgede pärast on selja taga. Vallavalitsus ja volikogu on püüdnud teha omalt poolt kõik selleks, et ükski piirkond ei tunneks end kõrvalejätuna. Võib öelda, et üsna palju on tehtud, kuid veel rohkem tööd seisab ees. Kas pidada eelmist aastat kordalainuks? Seda otsustate teie.

Elades Suure-Jaanis ei puutu inimene just sageli kokku Vastemõisas või Sürgaveres tehtuga ja vastupidi. Seetõttu väike meenus 2008. aasta jooksul teoks saanud töödest. Kõige rohkem head meelt teeb see, et investeeringuid on tehtud vastavalt 2007. aastal vastu võetud arengukavale.

Kõige suurem investeering on kindlasti Olustvere lasteaia ehitus. 2008. aastal sai töid tehtud 10 miljoni krooni eest. Ehitajad on tublid ja töödega graafikus.

Kultuuriministeeriumilt saadud investeeringuraha eest remonditi Paala Rahvamaja ruume. Samuti remonditi poole miljoni krooni eest Vastemõisa Rahvamaja.

Koolimajade ja lasteaedade remon-

diks kulus üle 2,5 miljoni krooni.

Valminud on Suure-Jaani kultuurimaja ehitusprojekt, Sürgavere vaba- ja keskuse projekt, Suure-Jaani Gümnaasiumi projekt, Suure-Jaani Noortekeskuse eskiisprojekt. Ja igaüks selleks, et kui vähegi tekib võimalus kuskilt fondidest raha küsida või on vald ise võimeline investeerima, oleksime kohe valmis tegutsema ja projekte kirjutama.

Valla teid ja tänavaid remonditi vastavalt teehoiu kavale. Kaua oodatu on nüüdseks teoks saanud, see on Suure-Jaani - Kõidama kergliiklustee koos valgustusega. Kindlasti väga vajalik tee, mille üle rõõmustavad nii jalakäijad kui rulluisutajad ja jalgratturid. Ilusa jalgte koos valgustusega sai ka Olustvere. Kokku kulus valla teedele ja tänavatele 7,2 miljonit krooni.

Veel tahaksin tänada meie valla mittetulundusühinguid ja külaliikumise esindajaid. Aitäh, tehti eest! Teie abi meile on olnud väga suur.

Kindlasti kuuluvad siinkohal minu suurimad tänusõnad tehtud töö eest kõigile vallavalitsuse töötajatele. Samuti on mul hea meel, et Suure-Jaani vallavolikogu on töötanud tõsiselt ja üksmeelselt, rahva huvisid silmas pidades, mitte poliitilistest kaalutlustest lähtudes.

Võimalik, et jäi midagi tähtsat mainimata, tublimad kiitmata, asine asi kajastamata. Kõike ärarajäänud ja südamel kripeldavat saate ka ise välja öelda. Iga idee ja mõte saab teoks vaid siis, kui seda kaaslastega jagada, arutada ja ühiselt ellu viia.

Täna veel kord oma arvukaid kaastöötajaid nende panuse eest uue valla heaolu edendamisel ning kasutan võimalust kõigile head uut aastat ja kordaminekuid soovida.

Püüame üksteisele rohkem naeratada ja näha oma kaaskodanikes nende häid, mitte halbu külgi. Rohkem üksteisemõistmist, rõõmu ja rahulolu - nii ammutame jõudu selleks, et minna uue hooga uude aastasse.

Maie Käba
Suure-Jaani vallavanem

Võitis Pärlike

7. detsembril kaunistati Suure-Jaanis üheksandat korda võidu jõulukuuski. Sel korral nägid võistlustingimused ette, et metsast kaunistatavat puud tuua ei tohtinud, see tuli ise meisterdada.

Võistlejaid - nii kollektiive kui üksikisikuid - oli sel korral kümme. Valmisid toredad jõulupuud - väga erinevatest materjalidest. Hindajad andsid välja järgmised eripreemiad: parim liblikatega puu, parem paberikasutus, parim prügist puu, humoorikaim töö, parim ehitusmaterjalide kasutus, kõige paremini pargitud

tööriistad, kõige paremini elektrifitseeritud puu, kõige pärjatam puu, parim inglitega puu. Publik valis oma lemmikuks Lahmuse Kooli pappjäätmest ja klaasitükkidest valmistatud omanäolise jõulupuud. Esimese koha vääriliseks tunnustati Suure-Jaani Huvikooli õpilase Sirelin Kovalit töö Pärlike.

Huvikool oligi sel korral väljas kõige rohkearvulisemalt - kolme võistkonnaga. Kõige kaugemal tulnud võistlejad olid aga Kildult.

Leili Kuusk

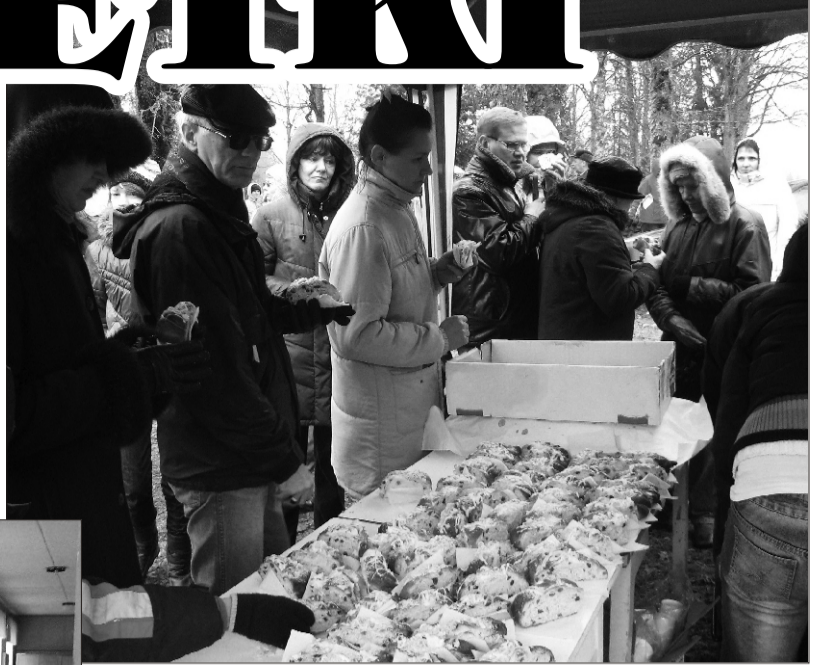
FOTOHETK

Mehed kahekesi

Uued vallakodanikud esimesel vastuvõtul

Vabariigi sünnipäeva kringel ja tee Lembitu juures

Külavanema vastuvõtt Kuhjaveres Eesti Vabariigi aastapäeva puhul

^ Vabariigi sünnipäevapidu peavad valla lasteaiad
 > TV3 salvestab Suure-Jaani Konsumis saadet Hommikuköök

Professor Jaan Lepajõe 80. sünniaastapäeva tähistamine Suure-Jaanis

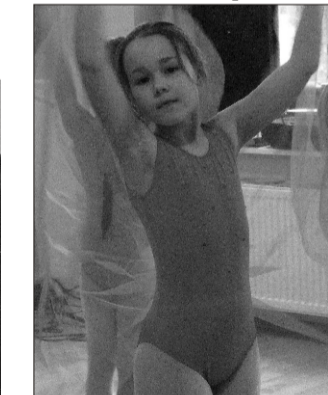
^ Alklasside teatrifestivali lõpetamine Kildu koolis

^ Edukate õpilaste vastuvõtul esines -
 vallavolikogu esimees Arnold Pastak
 > Suure-Jaani Muusikafestival. Lõunatund
 Arsiseiga

^ Puhkpillipäev Suure-Jaanis
 > Lauluviistluse Laululind 2008 väike osaleja
 >> Väike liblikake Sürgavere kooli tantsuringist
 >>> valla lasteringide peol Paala Rahvamajas

^ Tehtud - Pange Poiste plaat on valmis!
 Esimesed eksemplarid tegijatele

Suure-Jaani Gümnaasiumi Puhkpill sai Poolas Bialystokis tänukirja, sest on juba viis aastat sealsel puhkpilliparaadil osalenud

Malemehed teevad hooajast kokkuvõtteid

Big-bandi Suure-Jaani 25. juubilil tänatakse selle asutajat Arvi Ruusakinku

AASTAST 2008

Suure-Jaani Muusikafestival. Lõhavere
 linnamäel Lembitut kuulamas
 ... samal kontserdil - Veljo Tormise intervjuu
 Eesti Televisioonile

^ Laulu- ja tantsu-
 peo tänukeene
 > Laulu- ja tantsu-
 peo vabalava fän-
 nid

Paemurru silla pidulik avamine
 Kellele pidu, kellele töö

Pange Poisid Hajnowka amfiteatri laval

^ Lilled dirigentidele
 ✓ Siin me oleme

Pargipidu. Vastemõisa Naiste Ühenduse õnneloosi peavõit

Õerutajad Soomes Ulvilas

^ Väikesed nurgakivi pa-
 nejad Olustvere lasteaia-
 aiast

< Hüpasaare laulupäeva
 sellesügisisesed jala-
 nõud

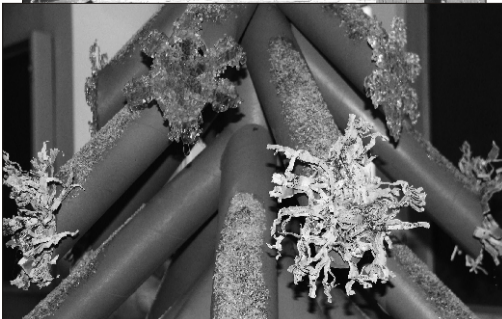
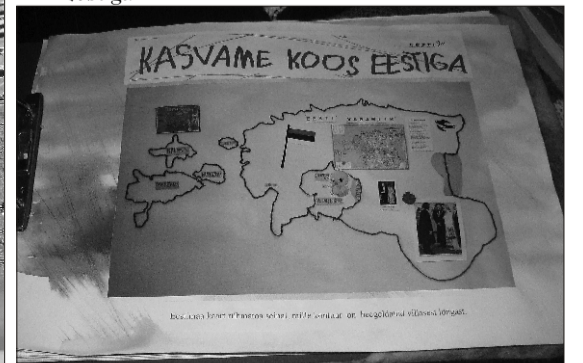
> Vetevana tuleb Lah-
 muse järve avamist vaa-
 tama

< Lahmuse Kooli jõulu-
 puu - publiku lemmik
 kuusekaunistamise
 võistlusel Suure-Jaani
 kultuurimajas

FOTOD: Leili Kuusk

^ Rahvusvahelise noorte puhkpilliorkestri Wersalinka
 Suure-Jaani harjutuslaagris osalejad
 ✓ Lehekülj Olustvere lasteaia mapist Kasvame koos
 Eestiga

Olustvere
Teenindus- ja
Maamajanduskool

Olustvere
School of Service
and Rural Economics

FOTO: Erakogust

Euroopa parim noor kokk Olustveres

1. detsembrist 4. detsembrini õpetas Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolis AEHT (Euroopa Hotelli- ja Turismikoolide Ühendus) parima noore koka tiitliga pärjatud Joris de Boer Hollandist.

Joris valmistab koos täiendkoolituse kokkade ja Olustvere kooli kokaõpilastega gourmet toite kohalikust toorainest - veise-, sea- ja kanalihast ning magustoite. Koos kaunistati kümnelt magustoidutaldrikuid šokolaadiga, valmistati ühest toorainest erinevaid toite ning mitmesuguseid lisandeid ja kastmeid. Joris rääkis ka oma koolist, tööst ja võistlusest, mille ta Kuressaares võitis.

Joris on loominguline, sümpaatne noormees, avatud ja suhtlemisaldis inimene, kes naudib oma tööd ja leiab sellest väljakutseid. Ka teda ootab uus väljakutse - tööpakkumine Pekingisse, hotelli restorani. Õpetades Olust-

veres toonitas ta, et väga oluline on olla koka töös loominguine ja julge katsetamaks uusi toite.

Täienduskoolitusel osalenud tegevkokad jäid oma õppepäevaga väga rahule, hinnates selle innustavaks, inspiratsiooni andvaks ja õpetlikuks. Joris oli heaks eeskujuks kokaõpilastele - kuidas jõuda oma tööd nautides ja palju õpides kõrgete tulemusteni.

Joris oli väga huvitatud ka eesti köögist - proovis suure huviga nii verivorsti kui ka verikákki ja mulgiputru, mida valmistasid talle täienduskoolitusel osalejad.

Meie kooli õpetaja Elli Vendla õpetas Jorisele fruktodisaini nippe ning koostöös valmistasid porgandi- ja mustroika roosisid ja kaalikallid.

Pärast pikki tööpäevi tutvus Joris Viljandi, Tartu ja Tallinna vaatamisväärsustega, mida tutvustas talle giidinduse õpetaja Aino Saavaste.

Joris oli hea meelega nõus tegema ka edaspidi koostööd ning koolitama tegevkokkasid ja meie kokaõpilasi.

Lõheterrin

1 l vahukoort
2 pk (180g) soola või suitsulõhet
0,5 l kalapuljong
35 g želatiini

Lõhe panna blenderisse, peenestada. Želatiin valmistada ette, lisada kuuma puljongisse, lisada segu lõhele blenderisse. Vahukoort vahustada jogurtipaksuseks massiks. Segada käsitsi kokku lõhe-puljongi seguga. Panna vormi, kile peale. Vorm vooderdada porrulõhetedega, mis enne kergelt blanšeerida.

Kaiti Pirs

← Joris ja Olustvere TMK III kursuse kokad

Minu lugu Jaapanist

Minu nimi on Teele Mikk. Olen 18-aastane ning pärit Sürgavere külast. Minu peres on ema, isa, kolm venda ning kolm kassi. Kuid minu teises peres on ema, isa, kaks õde ja koer. Nad on jaapanlased ning me elame Tokyos. Nimelt olen nüüdseks juba 9 kuud elanud vahetusõpilasena maailma suurima elanike arvuga linnas Tokyos.

Olin oma vahetusaastat oodanud pikisilmi alates 2006. aasta oktoobrist, niisiis rõõm oli kirjeldamatu kui lõpuks 11. märtsi hommikul Tokyosse jõudsin.

Miks ma valisin oma sihtriigiks just Jaapani? See riik on mulle alati tundunud kui väga ligipääsmatu ning konservatiivne, just oma keele, kultuuri ja traditsioonide poolest. Mõtlesin, et oleks tore ise tunda ja näha, kuidas Jaapanis igapäevaelu toimib ning kuidugi suurimaks sooviks oli rääkida seda ilmvõimatuna tunduvat keelt. Kuid mida ma teadsin Jaapani kohta enne siia tulekut? Seda, et siin süüakse pulkadega ja kõik on ühte nägu? Seda teame me kõik. Ja kahjuks piirdusid ka minu teadmised sellega. Jaapani keele sõnavarasse kuulusid vaid väljendid kimono, samurai, sushi ja ninja. Alustuseks seegi hea, mõtlesin ma tol hetkel.

Kui päris ausalt öelda, olid mul enne oma uue perega kohtumist mõningad hirmud samuti varuks. Esiteks: kuidas ma nendega suhelda saan, kui nende inglise keele oskus on keskmiste jaapanlaste tasemel (loe: ei räägi peaaegu üldse inglise keelt) ja minu keeleoskus piirdub vaid eelpoolnimetatud väljenditega. Teiseks: kuidas ma lihtsalt ühest päevast kolin täiesti võõraste inimeste majja ja hakkan nendega rõõmsat pereelu elama? Ning kolmandaks: kuna tegu on siiski jaapanlastega, siis kas see tähendab seda, et minu elu muutub väga karmide ja rangete reeglitega piiratuks?

Praegusel hetkel ei ole need hirmud enam ammu hirmud. Esiteks:

keel on selge. (Kas nüüd just ideaalselt, kuid olen võimeline suhtlema jaapani keeles). Teiseks: need „täiesti võõrad“ inimesed on nüüdseks minu pere ja kõik kombed ning tavad olen omaks võtnud. Kolmandaks: üks meie peres oleka mõningaid reegleid, kuid siiski minu vanemad on üllatavalt sarnased minu eesti vanematele - niisiis nad usaldavad mind ning kõik, mis vähegi Jaapani seadustega vastuollu ei lähe, on minu jaoks lubatud.

Jaapanlased peavad haridusest väga lugu. YFU programm, mille kaudu ma siia tulín, on samuti hariduslik mittetulundusühing. Alates aprillist, mil kõigil noortel jaapanlastel lõppes kevadvaheaeg ja algas uus õppeaasta, läksin minna samuti kooli. Iga jaapani laps peab käima 6 aastat algkoolis (shōgakkō), sellele järgneb kolm aastat alama astme keskkooli (chūgakkō) ja veel 3 aastat kõrgeastme keskkooli (kōtōgakkō ehk kōkō), pärast mida on 4 aastat ülikooli.

Minu uueks koolis sai Keisen Jogakuen ehk Keiseni Tüdrukutekool. Tegemist on kristliku erakooliga, mis on mõeldud vaid tüdrukutele. Olen siin 5. E klassi õpilane ehk eesti mõistes 11. E klassi õpilane. Kool on esmaspäevast reedeni, igal hommikul algavad tunnid kell 8.15. Kuna tegemist on kristliku kooliga, on igal hommikul esimese tunni ajal jumalateenistus. See tähendab, et keegi peab kõnet, laulame kõigi õpilastega koos kirikulaule ning loeme piiblit. Pärast seda on kuni kella 12.10-ni tunnid ning siis on tund aega lõunavaheaeg. Iga päev on ainult kuus tundi, niisiis koolipäeva lõpp on kell 14.45 - kuid peale seda on niimnimetatud klassijuhataja tund, kus iga päev õpetaja jagab erinevat kooli siseinfot. Mida siis jaapanlased koolis õpivad? Kohustuslikud ained on inglise keel, jaapani keel, sotsiaalteadused, matemaatika, füüsika, keemia, muusika, kodundus, kunst, kehaline kasvatus, jaapani ajalu-

gu, maailma ajalugu. Alates 7. kooliaastast hakatakse õppima inglise keelt. Sellele vaatamata on jaapanlaste inglise keele oskus tohutult vilets. Ei maksa loota, et tänaval õnnestub kellegi käest inglise keele näiteks teed küsida või taksojuhile selgeks teha, kuhu te sõita soovite. Jaapanlastel pole lihtsalt võorkeeli vaja - põhiraevus moodustab 98% elanikkonnast ja ülejäänud 2% on peaaegu kõik juba mitu põlve siin elanud erinevad Aasia rahvused. Et Jaapani rahvarv arv on üle 125 miljoni, siis tõlgitakse praktiliselt kogu vajalik ja huvipakkuv kirjandus ning filmid ja muusika jaapani keelde. Väga palju aega ja energiat kulub jaapani koolis emakeele õppimisele. Eriti raskeks teeb asja see, et jaapanlased kasutavad kolmesid erinevaid kirjamärke - hiragana, katakana ja kanji. Hiragana ja katakana on küllaltki lihtsad, kuna mõlemas kirjasüsteemis on 46 märki, mille abil saab jaapani keelt üles kirjutada. Kanji aga on Hiinast ülevõetud kirjamärgid, kus igale märgile on üks tähendus. Nende õppimist alustatakse esimesest klassist ning õpitakse terve elu.

Üldiselt on enamus Jaapani koolides koolivormid, kuid minu koolis ei ole. Sellegipoolest on väljanägemise ja riietumise kohta käivad reeglid palju. Iga päev peab kandma seelikut (alates novembrist lubati külma tõttu ka pükse kanda), kõikisugused aksessuaarid, augustused ja meik up on keelatud. Juukseid värvida ja küüsi lakkida ei tohi. Koolis ei tohi kanda pilkupüüdvat piltidega ja liiga avaraid riideid. Parem oleks, kui rõivad on ühevärvilised. Tundub, et palju reegleid? Siinkohal pean ütleva, et minu kool ei ole üldse range võrreldes teiste Jaapani koolidega.

Klassid on Jaapani koolides suured, minu klassis on 38 õpilast. Klassid jagatakse rühmadesse, mis omavahel õppimises võistlevad, kordamööda klassiruumi, koridore, võimlat, tualette ja mänguväljakuid koristavad jne. Kuna sisestumiseksamid Jaapani üli-

koolidesse on väga rasked, siis käivad paljud õpilased aastaid tavallise kooli kõrvalt veel ettevalmistuskoolides, (juku või yobiko) niisiis pärast koolitundide lõppu lähevad paljud õpilased juku'sse või sportitreeningule või tegelevad muu klassivälise tööga. Enamus õpilastest on valinud endale „klubi“, mis on peaaegu iga päev pärast tunde ja kestab umbes kolm tundi. Klubiid on väga palju erinevaid. Meie koolis näiteks on võimalik minna kas siis kiskoori, ikebana'sse, sulgpalli, korvpalli, kendo'sse (jaapani mõõgavõitluskunst) - neid klubisid on väga palju ja kõik on väga erinevad. Koolimaja jääb vaikseks alles kella kuue ajal õhtul. Klubid toimuvad ka laupäeviti, nii et ainus päev, kus koolimaja tõesti suletud on, on pühapäev. Alguses oli selline kiire elutempo minu jaoks veidike harjumatu ja kipusin kiirelt ära väsim. Mõistaksin selle üle tihti, et kuidas minu perekond iga päev sellist elutempo talub. Näiteks minu isa töötab ühes Sveitsi ravimifirmas, niisiis ta on tööl peaaegu et iga päev. Vahel antakse nädalavahetus vabaks. Ta lahkub kodust igal hommikul minuga samal ajal (enne kella seitset) ja tuleb tagasi alles 12 ajal õösel. Ja nii iga päev! Ja talle meeldib nii! Minu ema töötab samuti, mis ei ole Jaapanis just tavalline, sest tavaliselt on pereema kohus olla kodus ja hea perenaine. Ta lahkub kodus hommikutu kella kaheksa ajal ning tuleb tagasi alles 8-9 ajal õhtul, pärast mida valmistab söögi, koristab, peseb ja teeb muud kodutööd. Hommikuti ärkab ta juba kell 5.30, selleks et valmistada obento ehk söögikarp. Nimelt Jaapani koolides ei ole populaarne osta toitu kohvikust vaid kõigil on oma ema valmistatud söögikarbid. Alati lõunavaheajal obento't avades tuleb naeratada näole, sest iga päev on seal mingi üllatus ja tundub et ema valmistab obento't tõesti kogu südamest.

Esimesed kaks kuud minu uues Jaapani peres olid kõige raskemad. Mäletan veel siiani, kuidas oma esimesel õhtusöögil selles pe-

res proovisin pulkadega süüa ja isa mulle lõpuks kahvli ja noa tõi, sest ta ei suutnud mind vaadates naeru pidada ja süüa. Pärast seda viskas pulgad paariks nädalaks kõrvale, mõeldes, et mina olen eestlane ja ei peagi pulkadega süüa oskama. Aga ühel päeval ma lihtsalt mõtlesin: „Miks mitte proovida uuesti? Harjutamine teeb siiski meistriks!“ Ja pärast seda olin pulkadega söömise professionaal ja nüüd mõtlen, et ei ole selles nii rasket midagi.

Üks huvitav igapäevaelu tava jaapani peres on ofuro ehk vanniskäimine. Olin eelnevalt filmidest näinud, et Jaapanis kasutavad kõik pere liikmed sama vannivett. Filmist vaadates tundus see kuidagi räpasevõitu ja kujutasin endale juba vaimusilmas ette, kuidas minu jaapani vanaisa seal vannis lõogastub ja mina ennast pärast teda veel seal pesema pean. Tundus väga juube ja lootsin sisemiselt, et see nii ei ole. Nüüd aga tean, et tõesti, selleks, et kuuma vett kokku hoida, käib peres mitu inimest ühes ja samas vannivees ning sellepärast enne vannironimist - vanni kõrval väikesel peigil istudes - pestakse ennast sellega korralikult puhataks. Vann ise pole mitte pesemiseks, vaid kuumas vees mõnulemiseks. Ja see on väga puhas ning tervisele hea, ning tõepoolest on hea tunne pärast väsitavat koolipäeva kuumas (alati täpselt 42 kraadi) vees mõnuleda. Vannis käiakse iga päev. Meie peres on esimesena õigus vanni kasutada alati minu õdedel, seejärel minul, pärast mind vanemad ja viimasena vanaisa. Ja näiteks Jaapanis ei ehitata mitte kunagi vannituba ja tualetti kokku. Tuaeletti peetakse „räpaseks kohaks“ ja seepeest on tualetti ukse juures koridoris üks paar susse, millega käiakse vaid tualetis. Esialgu tundus see kõik minu jaoks väga harjumatu, aga nüüdseks „olen ma muutunud jaapanlaseks!“ - nagu minu ema ütles.

Järgneb
Teele Mikk

← Obento

← Teele koos klassikaaslastega

→ Maja Tokyos, kus Teele pere elab
FOTOD: Erakogust

5 küsimust

Suure-Jaani vallast (2)

Eelmiste küsimuste õiged vastused:

1. Tiit Lehto, hukkus liiklusõnnetuses.
2. Jossif Stalin.
3. Artur Kapp.
4. Heinrich Oja.
5. Kirikuõpetaja Georg Alfred Rosenberg.
Loosi tahtel võitis raamatu Mare Laas.

2. Hugo Hommiku küsimused:

1. 1986. aastal juhtis Viljandi rajooni noorte kõigi aegade edetabelit kergejõustikus kolmel alal üks Suure-Jaani noor kergejõustiklane. Mis aladel ja kes oli see sportlane?
2. Suure-Jaani vabadussammas avati 24. juunil 1928. aastal. Kohal olid ka autor Amandus Adamson ja kindral Johan Laidoner. Kuhu on maetud Amandus Adamson?
3. Põhjaka Vabatahtliku Tuletõrje Ühingu esimees oli Jüri Veereste, päamees Aleksei Käba. Tuletõrjeühing kuulus Taevere vallale. Mis aastal ühingu asutati?
4. Hans Kinrich Fins on Suure-Jaani esimene koolmeister. Kes valis selle rahvuselt soomlase koolmeistriks?
5. Mis aastal said suure-jaanilased esimest korda Suure-Jaanis orelit mängu kuulata?

Vastuseid ootame hiljemalt 23. jaanuariks aadressil Lembitu pst 42, 71502 Suure-Jaani või leili@suure-jaani.ee. Palun lisage kontaktandmed, et saaksime teiega ühendust võtta, kui loosiõnn teile naeratab.

Edukat vastamist!

Leili Kuusk

Kuhjavered eredamad hetked 2008

Ajakell on kiirelt käinud ja kudenud Kuhjavered 2008. aasta kangasse nii laia kirkast kui kitsamast tagasihoidlikku triipu. Vana aasta on üheskoos ära saadetud ning uued unistused ootavad elluviimist.

Jõulu teise püha pärastlõunal koguneti külalplat-sile, et avada WC paberist lindi lõikamisega Kuhjavered uus kemmerg, mis oli lõppenud aasta üks projektidest. Rahvarohkete suveürituste puhul on selline hoone väga oluline. Seejärel võtsid kuhjaverelased koos Tääksi kooli 2. klassi õpilaste ja nende õpetaja Silvaga ette bussiretke Heimtalisse Kääriku tallu külla Anu Rauale. Põhjuseks tema äsja valminud suur seinavaip „Kogujad“, mis telliti Eesti Rahvamuuseumi 100. aastapäeva tähistamiseks. Sümboliterikas vaip ja selle sünnilugu autori esituses sõobisid ehedalt mällu. Et juba oli kodust välja tulnud, põigati ka Heimtali koduloomuuseumi ning mõisa vanasse ringtalli rajatud Raudna kooli spordihoonet uudistama. Jõulupäev jätkus oma külamajas, kus Tääksi lapsed jõulunäidendi ette mängisid ja jõuluvanagi kohale meelitasid. Ka aasta varem olid nad meiega koos jõule veetmas ning oma jõuluetendust mängimas.

Aega kahe jõulupüha vahel mahtusid veel 27 erinevat üritust külamajas ja taludes, neist enamus teiste maakondade erinevate tasemete delegatsioonide vastuvõttude ja küla esitluse. Olid ka külavanema vastuvõtt vabariigi aastapäeval, naistepäevatrall, Kuhjavered külaliikumise 10. aastapäeva tähistamine, jaanituli, IV külalateatrite päevad, Suure-Jaani valla külade spordipäev, Viljandi taluliidu suvepäev, Eesti lastevanemate liidu perepäev, hingedepäev koos projektipinginaabritega Paikuse vallast - ja jälle jõulud.

Meie küla ja seltsi esindajad osalesid Kodukandi, Rohelise Jõemaa Koostöökoogu, Suure-Jaani vallavolikogu ja mittetulundusühenduste ümarlaua ning mitmete projektide tegemistes. Saaremaal Mustjala valla rahvakunstiõhtul käisime koos Öerutajatega, Pinginaabri projekt viis meid Paikuse valla Seljametsa külla ning seal edasi suundusime Endlasse teatrialamusi saama.

Läinud aastal soetas külaselts endale maa, liitus Eesti Energia tarbijaks, kandis külamaja hoone-registristse, lasi koostada külamaja kinnistu geodeetilise alusplaan, uuendas küla arengukava, kirjutas ja viis ellu mitmeid projekte. Oleme tänulikud vallavalitsusele mõistva suhtumise ja toetuse eest.

Kui me iga külastust võtame kui tunnustust meie tegemistele, siis oli rõõmustav seegi, et külavanem Romeo kutsuti kodanikupäeval Vabariigi Peaministri vastuvõtule ning tunnustati aumärgiga. Esmakordselt laekus meie seltsi pangakontole ka annetusi eraisikutelt.

Alanud on uus aastaring, mis toob kindlasti uued ja huvitavad muusikad meie küla ellu, sest unistusi meil jätkub.

Urve Mukk

Jõuluõhtu 58 aastat tagasi

Minu elised meenutavad oma elatud elu - nii on see ju alati olnud. Ja kõik on nii selgesti mees ja silmade ees! See oleks nagu tõesti eile olnud.

Jõulude lähenedes meenuvad lapsepõlve jõulud. On 1950. aasta. Olen kolmandas klassis. On tavaline tööpäev. Kuid tegelikult on jõululapäev. Kodus sellest ei räägita. Kuid õhus on tunda pühade meeleolu. Ma ei tea, kas see on kodust kaas tulnud, kuid õpetaja on täna eriline. Mõnel meist on kodust kaasa präänikud - need olid ise küpsetatud, mõnel taskus ka õunu. Kõik - nii õpetajad kui õpilased - püüavad olla tavalised. Pole ju kooli saalis ei ehitud kuuske, ei põlevaid küünlaid. Kuid õhus on ikka tunda, et on jõulud. Seda tunnevad nii õpetaja, kui õpilased - ilma rääkimata. Koolitunnidki tunduvad lühemad.

Minu koolist koduni ei ole rohkem kui poolteist kilomeetrit. Mõõda tuleb minna ka kauplusest. Kuid ega mul sinna asja pole, sest see nõuab ju raha.

Kui kodu kõõgiksest sisse astun, on

see head lõhna täis. Ema küpsetab präänikuid. Tal on oma retsept. Neid präänikuid ja õunu pandi näärpeo ajal pakki. Selle tarvis õmmeldi ilusad riidekotid. Toad olid kõik hästi puhtaks tehtud. Akende eest kardinaid võetud, pestud, triigitud ja jälle ette riputatud. Tubades oli selline lõhn, mis on mul praegugi mees. Püüan ise ka seda jõulude ajal teha.

See oli tõeline jõulutunne, mis jääb mind jõulude ajal saatma. Aeg oli vaene, kõik tuli ise teha ja vahel mõelda, millest teha. Poest ostmiseks puudus raha.

Õhtul oli saunas käimine ja midagi paremat oli ka laua peal. Vahel käis meil ka jõuluvana - aga mitte igal aastal. Ju siis ei olnud iga kord jõuluvanale midagi kotti panna. Ja teinekord varjutas mõni kurb sündmus selle kombe ära. Õhtul tuli õigel ajal magama minna, sest järgmine päev oli ju koolipäev.

Eks sai oodatud ka seda päeva - mis see endaga kaasa toob. Nüüd, kui olen ise vanaema, tahaksin soovida, et lastel oleks ka sellist jõulutunnet, mida mina sain kogeda. Õlgugi, et siis olid jõulud keelatud pühad, oskasid meie vanemad selle meile ilusaks teha.

Eha Sactalu

23. detsembril pidas Vastemõisa Naiste Ühendus oma jõuluõhtu. Ühiselt kaeti pidulaud, meenutati oma noorpõlve jõuluõhtuid ja räägiti tänastest tegemistest. Ühenduse naisansambel laulis jõululaulu ja vaatamata puuduvatele meestele ei jäänud ka tantsud tantsimata. Merle juhendamisel õpiti selgeks line-tants.

FOTO: Leili Kuusk

Milleks meile Hüpassaare?

Jüri Leiten Tallinna Filharmooniast ja Riina Roose Tallinna Linnateatrist kutsusid huvilisi 3. detsembril Mart Saare majamuuseumi Hüpassaare saal-aks kontsert-kõnekoosolekul Milleks meile Mart Saar ja Hüpassaare?. Tallinna külaliste - nende seas ka Mart Saare sugulane Lagle Parek - kõrval oli osalejaid Viljandi Muusikakoolist, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemiast, Viljandi Muuseumist ja Suure-Jaani vallast. Arutelu olid kajastamas nii Sakala ajakirjanikud kui Eesti Rahvusringhäälingu korrespondent.

Räägiti Mart Saare tähtsusest eesti muusikale - eriti koorimuusikale - ja sellest, kui tähtis on sellise paiga nagu Hüpassaare säilitamine. Püüti leida lahendusi, kuidas muuseumi paremini rahastada ja mõeldi sellele, mida siin anaks huvitavat ette võtta.

Väikese kontserdi andsid Tallinna Linnateatri noored Hele Kõre, Andero Ermel, Indrek Ojaari ja Veiko Tubin ning Epp Eespäev; samuti Taavi Tampuu teatrist Vanemuine.

Leili Kuusk

Laulavad Andero Ermel ja Hele Kõre

FOTO: Leili Kuusk

SPORDIÜRTUSED

17.-18. jaanuaril Eestimaa XI talimängude eelturniirid kabes, males, lauatennisis ja meeste korvpallis

22. jaanuaril algusega kell 18 Sürgavere Spordihoones Võrkpalli sariturniir

31. jaanuaril algusega kell 11 Sürgavere Põhikoolis Juhana Aidaku VIII mälestusturniir kabes

31. jaanuaril Suure-Jaani Gümnaasiumi võimlas võrkpallivõistlus Sadolin Cup (10.-12. kl)

01. veebruaril algusega kell 11 Suure-Jaani Gümnaasiumi võimlas Suure-Jaani valla GP IV etapp lauatennisis

05. veebruaril algusega kell 18 Sürgavere Spordihoones võrkpalli sariturniir

07. veebruaril saaljalgpalliturniir algusega kell 9 Suure-Jaani Gümnaasiumi võimlas SUURE-JAANI CUP 2009 poistele

OMA-LOOMINGUT

Olustvere Põhikooli 3. klass

Tali

Täna tali meile saabus sügis talve hästi laabus. Puud siin kõik on härmast, raagus, külmunud on maa alus.

Lumi meile kiirelt tuli lumi sadas hommikuni. Karu peale sadas lumi nii, et peale tuli uni.

Linnukene oksa pääl ära sooja siit nüüd läeb. Päeva järel läheb päev, järve peale tuleb jää.

Juba helisevad aisakellad oi, küll need on ikka hellad. Peitu pugunud on loomad, heina nemad laudas söövad.

Lastel nüüd on rõõmu rikkalt lumememme read on pikad. Uisutama läevad plikad, see on nende komme ikka.

Poistel nüüd on aeg - lumesõja jaoks, kui vaid ainult saaks - lumepalle taoks. Pallidest pärast lumeonni laoks õhtul on aeg soojaks kakaoks.

Maali Kukk

Saabus talv

Olustverre saabus tali õues laste kisa vali. Ehitavad lumemehi teevad lumest neile kehi.

Ruttu pähe mütsid, kaela sallid vaja teha lumest pallid. Et saaks valmis lumeonn lund on vaja terve tonn.

Stella Sarikas

Talv

Lumi tuiskab, lumi sajab, katab kinni suure maja. Poisid teevad lumeonne, neid aga lumekonne.

Lapsed toas mängivad varsti poevad sängi nad. Pimedad on ööd, katki jäävad tööd.

Merit Vaidem

Talv

Meile saabus jälle tali tuulehoog on väga vali. Õues on meil väga pime aga sellepärast libe.

Meile tuli lumi karul aga uni. Lindudel on kõva hääli siristavad oksa pääl.

Oravatel käbid varus karul kaisus mesitaru. Karu talvel väga paks koolilapse hindeks kaks.

Roomet Laos

Talve tulek

Detsembris saabus tali külm on õues vali.

Igal pool on palju lund karu magab talveund.

Jääl on hästi libe õues on nüüd pime.

Tuleb tuppa minna või helkur külge panna.

Gerdo Järvpõld

Talv

Tuul on vali saabus tali. Järve peal on jää linnuke oksa pääl.

Lumememm on maja ees emal hernesupp nüüd keeb. Lapsed kelgutavad mäel metsast kostab linnuhääli.

Õues hämar, õues pime, järve peal jää on libe. Õhtul tuleb lastel uni magavad nad hommikuni.

Karoliina Himmelreich

TÄNAME teid, päkapikud

Leili Vari, Ellen Bäärs, Helga Mirka,
Ene Männik, Aime Kirm, Marje Paas,
Malle Hakkaja, Elgi Toobal,
Tiiu Samuel, Helju Jaakson,
Silvi Laane, Helgi Paas, Mare Pöder!

Suure-Jaani Kultuurimaja

Igal aastal,
kui süütame küünlad,
me soovime midagi head,
et jätkuks meil jõudu ja tervist
ja keegi meid sõbraks peab.

Südamlikud tervitused uueks aastaks!

Lõhavere Ravi- ja Hooldekeskuse pere

Head sõbrad ja koostööpartnerid!

Uus aasta!
Palju on sul teid ja radu,
sa oled kõigi võimaluste maa.
Kõik su päevad
on me endi jagu
ja mis me nendest teeme,
see neist saab.

Soovime
**TUBLISID TEGUSID,
TOREDAID KOHTUMISI,
TULEMUSLIKKU KOOSTÖÖD
NING PALJU HOOLIVUST
UUE AASTA IGASSE PÄEVA!**

Kuhjavere külaselts

Vastemõisa Rahvamajas
23. jaanuaril kell 21
TANTSUÕHTU
Ansambel TRAHTER
Pääse 100.- krooni

ILUSALONG

JUUKSUR
KOSMEETIK
(Näohooldus, depilatsioon,
maniküür, pediküür)
MASSAAZ (erinevad massaažiliigid)
GEEL- JA AKRÜÜLKÜÜNED
I ONIC DETOX JALAVANN

Müügil kinkakaardid ja
juuksehooldusvahendid

Pärnu tänav 3, Suure-Jaani
Telefon 5332 7606

ILUSAT UUT AASTAT!

Mitmed toredad kiisud
ootavad endale head ja
hoolivat kodu:
www.hot.ee/viljandikassid

Toetus 2008. aastal põhikooli või gümnaasiumi lõpetanud õpilasele, kes asus edasi õppima:

* **kutsekooli** ning on lõpetanud edukalt
(ilma võlgnevusteta) esimese semestri,
makstakse **500** krooni;

* **kõrgkooli** ning on lõpetanud edukalt
(ilma võlgnevusteta) esimese semestri,
makstakse **1000 krooni**;

Toetuse saamiseks esitada isiklik avaldus
(panga nimi ja pangakonto number)
koos kooli poolt väljastatud tõendiga
I semestri võlgnevusteta lõpetamise kohta.

Avaldusi toetuse saamiseks võetakse vastu
kuni 1. aprillini 2009, hiljem esitatud avaldused
ei kuulu lahendamisele.

Eda Nodapera
Sotsiaalkomisjoni esimees

Autoremont (sillastend, keretööd. Mootoriremont)

Varuosad Diagnostika
Autokeemia Lahtised õlid
Autopesu (talveks auto korda)
Kinnitusvahendid (WÜRTH)
Liikluskindlustus (SALVA)
Arnika pürotehnika

LEHOLA VARAHALDUS OÜ
PÄRNU TN 10 SUURE-JAANI
Telefonid 437 2222, 505 4710
www.lv.ee

Õnnitleme lapse sünni puhul!

Maie ja Gunnar Süllal
sündis poeg MARTIN

Kaja Vahteril ja Ants Luukasel
sündis poeg KRISTO Luukas

Cerly Koksil ja Risto Johansonil
sündis tütar ELIIS Johanson

Kersti Kivisillal ja Margus Maidlal
sündis poeg MARTEN Maidla

Mälestame

PEETER NURK	15.01.1938 - 30.11.2008
ALEKSANDER SILD	19.07.1914 - 29.11.2008
LEIDA METSAMÄRT	18.10.1914 - 03.12.2008
NAIMA MOORATS	20.06.1924 - 29.12.2008

ÕNNITLEME SÜNNIPÄEVALAPSI!

KÄTE SAAR	26.01.1915	94
HILDA-MARIE MÄNNIKSAAR	20.01.1921	88
MARTHA SIIL	28.01.1921	88
ARMILDE SAABEL	30.01.1921	88
LEIDA LEPPIK	01.01.1923	86
ELMA LIAS	16.01.1923	86
VÄINO RAUDSAAR	07.01.1924	85
IRENE VEERSALU	09.01.1924	85
JOHAN SAAR	30.01.1924	85
LEIDA OTS	15.01.1925	84
LINDA HOLTSMEIER	16.01.1925	84
ASTA IDAVAIN	01.01.1926	83
LAINA JOOST	06.01.1926	83
LINDA PIIR	22.01.1926	83
GERTRUD KALA	03.01.1927	82
ADELE LEINSOO	09.01.1927	82
VERNER PILT	27.01.1927	82
LINDA KUUSIK	05.01.1928	81
MEETA OLEV	06.01.1928	81
KARL TULEV	10.01.1928	81
ARVED-LEOPOLD LINDSTRÖM	16.01.1928	81
ELVI VÕSA	19.01.1928	81
PAUL UDELT	23.01.1928	81
VILMA VARBLANE	05.01.1929	80
ADELE BASENKOV	09.01.1929	80
ARTEMI KALJULA	25.01.1929	80
ERNA ARU	29.01.1929	80
HARRY VESKIOJA	01.01.1934	75
LEIDA HINDRIKS	03.01.1934	75
LAINA POOLAK	04.01.1934	75
ILMI-VALFRIEDE ALLES	11.01.1934	75
ILME-JOHANNA KILDVEE	13.01.1934	75
ELVI OTS	14.01.1934	75
INNA ORLOVA	27.01.1934	75
ALEKSANDER KOORT	28.01.1934	75
TIIT TOOBAL	01.01.1939	70
ANTS SAAREMETS	17.01.1939	70
REET SVEREV	04.01.1944	65
ROLAND REIMAN	05.01.1944	65
URVE TIITSU	14.01.1944	65
MAIE KÄSPER	26.01.1944	65
VIKTOR ADAMSON	01.01.1949	60
HANS RAJAMÄE	04.01.1949	60
VÄINO VEMAN	09.01.1949	60
MATI REBANE	10.01.1949	60
JOHANNES MARAND	18.01.1949	60
ENN NIKKER	26.01.1949	60
HEINO JAANSON	26.01.1949	60
LEONTINE KOBIN	26.01.1949	60
LAINA LINDLA	04.01.1954	55
MARE LEMMING	14.01.1954	55
RAIVO LEPIK	21.01.1954	55
MARJE TOOMSALU	22.01.1954	55
MARET AABOJA	28.01.1954	55
EINER PAPP	03.01.1959	50
EVE BORDJAN	03.01.1959	50
SERGEI VOROBJOV	11.01.1959	50
LYA TÖKKE	12.01.1959	50
ANTS TORS	14.01.1959	50
AIN TÖLP	15.01.1959	50
JÜRI TOONIKUS	25.01.1959	50

Reklaamkuulutuse (kuni 250 tähemärki)
hind:
ettevõtjal 150 krooni,
crasisikul 15 krooni.
Avaldame vaid reklaami, mille eest on eelneva
kuu viimaseks tööpäevaks tasutud.

Ootame materjale hiljemalt eelneva kuu
26. kuupäevaks.
Toimetusel on õigus teksti redigeerida-
lühendada.

Toimetaja
Leili Kuusk 526 9089
Lembitu pst 42, Suure-Jaani
tel 435 5433
leili.kuusk@suure-jaani.ee

Küljendus
Külliky Lohu
5345 3423
kiky@s-jaani.ee

Trükk
OÜ Vali Press
Pajusi mnt 22, Põltsamaa
tel 775 2491
Vali@estpak.ee

LEOLE

Suure-Jaani valla leht
ilmub 1 kord kuus

e-post: leole@suure-jaani.ee <http://www.suure-jaani.ee/leole>